

PRAKSA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

Pripremili:

Akademik prof.dr. Miodrag N. Simović
Sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i
redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u B. Luci

Prof. dr. Vladimir M. Simović
Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine

PRAVO NA LIČNU SLOBODU I SIGURNOST

Pritvor

Postoji povreda prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada su redovni sudovi prilikom donošenja rješenja o produženju pritvora apelantu, nakon potvrđivanja optužnice, propustili ponuditi relevantne i dovoljne razloge u prilog zaključka o ispunjenosti posebnog uslova za produženje pritvora iz odredbe člana 146. stav 1. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH. Suprotno tome, Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada su redovni sudovi, odlučujući o produženju mjere pritvora apelantu, ponudili relevantne i dovoljne razloge za zaključak da pored osnovane sumnje, postoji i posebni razlog za produženje pritvora apelantu propisan odredbom člana 146. stav 1. tačka b) Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH, te dovoljne razloge i obrazloženja zbog kojih daljnje vođenje krivičnog postupka ne bi moglo biti osigurano određivanjem blaže mjere prema apelantu.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud podsjeća da je u ranijim odlukama, povodom apelacija kojima je apelant pobijao rješenja o određivanju i produženju pritvora donesenim u istom postupku (citirane u tački 28. ove odluke), djelimično usvojio apelacije u pogledu člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c) i stav 3. Evropske konvencije u dijelovima koji se odnose na postojanje posebnog pritvorskog razloga iz člana 146. stav 1. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH. U odluci AP-896/20 od 8. aprila 2020. godine Ustavni sud je podsjetio na principe uspostavljene vlastitom i praksom Evropskog suda za ljudska prava (tačka 46.), napominjući da određivanje/produženje pritvora iz ovog razloga zahtijeva čvršću osnovu kako bi se utvrdilo, ne samo da postoji istinska „opravdana sumnja”, nego i da postoje ostali ozbiljni razlozi od javnog interesa koji, nezavisno od pretpostavke nevinosti, pretežu nad pravom na slobodu (vidi, pored ostalih, Evropski sud, *I. A. protiv Francuske*, 23. septembra 1998, stav 102, Izvještaji 1998-VII i Šuput protiv Hrvatske, aplikacija broj 49905/07, stav 102, 31. maj 2011. godine). Obaveza sudske vlasti je da ispita sve razloge „za“ i „protiv“ i da s tim u vezi da razloge i obrazloženja (vidi, Evropski sud, *Aleksanyan protiv Rusije*, presuda od 5. juna 2009. godine, stav 179). Osim toga, Ustavni sud je i u odluci broj AP-394/18 od 13. marta 2018. godine (tač. 39. do 44.) detaljno analizirao predmetni zakonski osnov u okolnostima konkretnog (apelantovog) slučaja dovodeći ga u kontekst obrazloženja osporenih rješenja za koja je zaključio da nije dovoljan za zaključak da bi apelant puštanjem na slobodu nastavio sa činjenjem krivičnih djela.

S obzirom na to da iz obrazloženja osporenih rješenja proizilazi da je ispunjenost ovog zakonskog osnova, kao i u ranijim rješenjima, cijenjena kroz brojnost kontinuiranih radnji koje su apelantu optužnicom stavljene na teret iz čega je izveden zaključak o sklonosti apelanta ka vršenju krivičnih djela - stoga i mogućnosti ponavljanja u slučaju puštanja na slobodu, za koja je Ustavni sud u odluci AP-896/20 zaključio da su nedovoljni u pogledu zaključka da bi apelant puštanjem na slobodu nastavio sa vršenjem krivičnih djela, Ustavni sud ukazuje da se razlozi navedeni u citiranoj odluci (AP-896/20 od 8. aprila 2020. godine, tač. 45. do 55.) u cijelosti odnose i na ovu odluku, pa se, umjesto posebnog obrazloženja u pogledu postojanja zakonskog osnova iz člana 146. stav 1. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH, poziva na obrazloženje i razloge navedene u toj odluci.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-1639/20 od 9. septembra 2020. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Obrazloženje presude

Ne postoji povreda prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada u okolnostima konkretnog slučaja nema ništa što bi uputilo na zaključak da su u osporenim odlukama izostali valjani razlozi i obrazloženja kako u pogledu zakonitosti provedenih dokaza tako i u pogledu njihove ocjene, te da je primjena prava bila proizvoljna, pa da je apelantu zbog toga prekršeno pravo na odbranu, uskraćen pristup sudu, da nisu poštovane garancije nepristrasnog suda, te da je dovedena u pitanje jednakost stranaka u postupku.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi podvrgli brižljivoj i savjesnoj ocjeni provedene dokaze kako pojedinačno tako i u uzajamnoj vezi, uključujući i iskaz osuđene V.T. Naime iz osporenih presuda proizilazi da su svjedoci, čije iskaze sud prihvata, potvrdili kada, gdje i kako su od optuženih kupovali opojnu drogu. Svjedok A.K. je izjavio da je od apelanta u toku 2016. i 2017. godine više puta kupovao opojnu drogu kokain. Svjedok M.V. je detaljno opisao sporni događaj od 4. marta 2016. godine pred apelantovom kućom, tj. dolazak i ponašanje svjedoka A.K., kao i da je ovaj svjedok, prilikom saslušanja, izjavio da je drogu kupio od apelanta. Ocjenjeno je da je ovaj iskaz uvjerljiv s obzirom na to da je od A.K., prema potvrdi o oduzimanju predmeta od 4. marta 2016. godine, oduzeta materija za koju je vještačenjem utvrđeno da se radi o opojnoj drogi.

Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud, odlučujući po apelantovom zahtjevu za zaštitu zakonitosti, detaljno ispitao identične tvrdnje apelanta. Naime, Vrhovni sud je najprije citirao član 383a. stav 2. ranijeg Krivičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 i 67/13), te člana 366. stav 2. novog Krivičnog zakonika Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 64/17 i 104/18). Slijedom navedenog Vrhovni

sud je zaključio da je u ranijem zakonu naziv krivičnog djela „organizovani kriminal“ i da se u opisu djela koristi pojam „pripadnik zločinačkog udruženja“, dok je u novom zakoniku naziv djela „izvršenje djela u sastavu kriminalnog udruženja“, a da se u opisu djela koriste pojmovi „grupa i organizovana kriminalna grupa“. Nadalje, Vrhovni sud je ukazao da je članom 147. stav 12. ranijeg Krivičnog zakona definisan pojam organizovane kriminalne grupe - grupa lica od najmanje tri lica formirana radi vršenja krivičnih djela za koja se može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna, a u stavu 13. istog člana definisan je pojam zločinačke organizacije - udruženje od najmanje tri lica čiji članovi su se udružili radi vršenja krivičnih djela. Članom 123. stav 1. tačka 10. Krivičnog zakonika definiše se pojam organizovane kriminalne grupe - udruženje koje se sastoji od tri ili više lica koja su se udružila radi vršenja krivičnih djela za koja je propisana kazna zatvora od tri godine ili teža kazna.

Slijedom navedenog, Vrhovni sud je zaključio da je definicija pojma „zločinačkog udruženja“ prema ranije važećem krivičnom zakonu, identična definiciji pojma „organizovane kriminalne grupe“ prema sada važećem Krivičnom zakoniku. Stoga, okolnost da je u činjeničnom opisu djela navedeno „kao pripadnici zločinačkog udruženja“, umjesto „kao pripadnici organizovane grupe“, prema stavu Vrhovnog suda, nikako ne znači da je pobijanim odlukama povrijeđen krivični zakon, niti da je došlo do proizvoljne primjene ovih materijalnih zakona jer se dispozicija krivičnog djela za koje su osuđeni oglašeni krivim, po elementima koji određuju biće krivičnog djela u novom zakoniku i ranijem krivičnom zakonu, sadržinski se ne razlikuju. Imajući u vidu navodno obrazloženje Vrhovnog suda, kao i da iz osporenih odluka nije moguće zaključiti da je primjena prava bila proizvoljna ili diskriminatorna na štetu apelanta na način koji bi ukazao na eventualnu povredu ili zanemarivanje apelantovih prava, Ustavni sud smatra neosnovanim i apelantove navode u ovom dijelu.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-4811/18 od 2. jula 2020. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Izvršenje radi naplate novčanih potraživanja

Postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije

za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada je Viši privredni sud u osporenoj odluci, proizvoljno primjenjujući relevantne odredbe Zakona o izvršnom postupku i Zakona o parničnom postupku, preinačio rješenje prvostepenog suda i odredio izvršenje na apelantov račun, a ne na račun apelantovog punomoćnika, kako je to apelant predložio.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud konstatuje da je u konkretnom slučaju sporno pravno pitanje isto kao u Odluci broj AP 2344/18 – da li tražioci izvršenja mogu tražiti izvršenje radi naplate novčanih potraživanja isplatom na tekući račun svog punomoćnika. Stoga, imajući u vidu stavove izražene u Odluci broj AP-2344/18 u pogledu navedenog pitanja, te sve okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju mogu primijeniti stavovi izraženi u Odluci broj AP-2344/18 u pogledu spornog pitanja.

Slijedom navedenog, Ustavni sud zaključuje da je Viši privredni sud, u konkretnom predmetu, proizvoljno primijenio relevantne odredbe i načela Zakona o izvršnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14, 5/17, 43/17, 90/17, 58/18 i 66/18) i Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08, 45/09, 49/09 i 61/13) kada je, uprkos apelantovom prijedlogu za izvršenje preinačio rješenje o izvršenju Okružnog privrednog suda, tako što je dozvolio izvršenje u korist apelanta, a ne apelantovog punomoćnika. Pri tome, Ustavni sud ističe da je navedeno pravno pitanje kao sporno prepoznao i zakonodavac, te je 2018. godine donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku Republike Srpske (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 66/18 od 17. jula 2018. godine) kojim je član 166. (prinudno izvršenje radi ostvarenja novčanog potraživanja) izmijenjen tako da je kao primaoca novčanog potraživanja, pored „tražioca izvršenja“, dodao „ili njegovog punomoćnika“. Stoga, imajući u vidu navedeno, Ustavni sud se umjesto posebnog obrazloženja u cijelosti poziva na Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-2344/18 od 6. juna 2018. godine i zaključuje da je u okolnostima konkretnog slučaja apelantu prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-4029/18 od 20. maja 2020. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Mobing

Nema kršenja apelantkinjinog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada je Sud BiH za osporene odluke dao detaljna, jasna i argumentovana obrazloženja u pogledu izvedenih dokaza i primjene pozitivnopravnih propisa, kao i kada nepristrasnost suda ničim nije dovedena u sumnju. Osim toga, Ustavni sud smatra da ne postoji povreda prava na suđenje u razumnom roku kao elementu prava na pravično suđenje iz člana II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6 stav 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, jer je predmetni postupak trajao oko osam godina i osam mjeseci u okviru kojeg perioda je Sud BiH kontinuirano preduzimao procesne radnje i donio četiri presude i tri rješenja na tri instance, što, u ocjeni dužine trajanja postupka u cjelini, u okolnostima konkretnog slučaja ne može da se smatra nerazumno dugim trajanjem postupka.

Iz obrazloženja:

U pogledu apelacionih navoda koji se odnose na pravo na nepristrasan sud, Ustavni sud podsjeća da se nepristrasnost suda, u smislu standarda člana 6. stav 1. Evropske konvencije, ispituje sa aspekta subjektivne i objektivne nepristrasnosti suda (vidi, između ostalih, Odluku Ustavnog suda broj AP- 2737/13 od 28. aprila 2016. godine, tačka 35, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Subjektivna ili lična nepristrasnost se pretpostavlja, odnosno smatra se da je u ličnom smislu sud uvijek nepristrasan u odnosu na stranke, osim ukoliko se to ne ospori uvjerljivim dokazima. S druge strane, objektivna nepristrasnost se ne pretpostavlja, već se ona utvrđuje na osnovu objektivnih činjenica koje se nalaze u samom predmetu, tj. utvrđuje se da li postoje u spisu objektivni dokazi na osnovu kojih može da se razumno sumnja da sud nije bio nepristrasan. Ustavni sud primjećuje da iz apelacionih navoda i dokumenata predloženih uz apelaciju ne proizilazi da se u konkretnom slučaju pokreće pitanje subjektivne ili lične nepristrasnosti.

U vezi s eventualnom objektivnom nepristrasnošću, Ustavni sud primjećuje da apelantkinja ukazuje na to da ponašanje suda i pitanja koja su postavljali članovi drugostepenog vijeća nisu ostavljali uti-

sak nepristrasnosti, nego da su postavljali pitanja na vrlo pristrasan način, preuzimajući ulogu tuženih i teret dokazivanja na sebe. S tim u vezi, apelantkinja u apelaciji citira dijelove ispitivanja trećetužene, jednog od svjedoka i vještaka, te ističe da je drugostepeno vijeće konstantno prekidalo ispitivanje i na taj način onemogućilo postavljanje pitanja i razjašnjenje činjenica bitnih za utvrđenje radnje mobinga.

Ustavni sud ukazuje na relevantne odredbe Zakona o parničnom postupku pred Sudom BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 36/04, 84/07, 58/13 i 94/16), kojim je propisano da sud vodi računa da se glavna rasprava odvija na pravilan način i bez nepotrebnih odlaganja, kao i da se raspravlja samo o pitanjima bitnim za donošenje odluke (član 67. stav 1.). Dalje, predsjednik drugostepenog vijeća a, po njegovom odobrenju, i članovi vijeća mogu da postavljaju pitanja strankama, svjedocima ili vještacima u svakoj fazi saslušanja, a sud neće dopustiti da se postavljaju određena pitanja u kojima je sadržano kako treba odgovoriti, koja su nebitna i na koja je već dovoljno odgovoreno, niti će dopustiti vrijeđanje i uznemiravanje stranaka, svjedoka i vještaka za vrijeme ispitivanja (čl. 73. i 74.). Ni iz apelacionih navoda, niti iz stanja spisa ne proizilazi da je sud zloupotrebjavao navedena prava i obaveze, niti proizilaze okolnosti koje bi objektivno opravdale apelantkinjinu bojazan i dovele u pitanje nepristrasnost sudije/suda. Stoga, imajući u vidu prethodni zaključak Ustavnog suda o ocjeni dokaza i primjeni prava u konkretnom predmetu, Ustavni sud zaključuje da su i ovi apelantkinjini navodi neosnovani.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-4091/18 od 6. maja 2020. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Donošenje odluke u razumnom roku

Postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku kada je predmetni postupak koji nije bio posebno složen trajao preko devet godina od čega po četiri godine pred Opštinskim sudom i Kantonalnim sudom, a da ti sudovi nisu ponudili nikakve argumente i razloge iz kojih bi proizlazile objektivne okolnosti koje su uticale na tako dugo trajanje postupka pred tim sudovima.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da je konkretan postupak pokrenut tužbom od 16. februara 2009. godine, a okončan osporenim presudom Vrhovnog suda od 25. maja 2018. godine. Dakle, postupak je trajao devet godina i tri mjeseca. Nadalje, Ustavni sud podsjeća da se u konkretnom slučaju radi o parničnom postupku u kojem su tužiteljke, kao nasljednice prednika tužiteljki, potraživale isplatu naknada plata, otpremnine i doprinosa za PIO koje su proizlazile iz radnog odnosa a koje apelant predniku tužiteljki nije isplatio za njegovog života, te da se u konkretnom slučaju nije radilo o posebno složenim činjeničnim i pravnim pitanjima koja su redovni sudovi trebali raspraviti.

Ustavni sud zapaža da je postupak pred Opštinskim sudom trajao četiri godine i četiri mjeseca, pri čemu je taj sud održao samo tri ročišta, dok je postupak pred Kantonalnim sudom trajao daljnjih četiri godine i pet mjeseci, dok je postupak pred Vrhovnim sudom okončan za šest mjeseci. S obzirom na navedeno i standarde koje Ustavni sud ocjenjuje prilikom ispitivanja navoda o kršenju prava na donošenje odluke u razumnom roku, Ustavni sud zapaža da je postupak, koji po svojoj prirodi nije bio posebno složen i pred Opštinskim sudom i pred Kantonalnim sudom trajao preko četiri godine, a da pri tome ti sudovi u svojim odgovorima nisu ponudili ništa što bi ukazivalo da su postojale objektivne okolnosti koje bi bile od uticaja na dužinu trajanja predmetnog postupka. S tim u vezi, Ustavni sud smatra da su navodi apelanta vezani za dužinu trajanja predmetnog postupka osnovani.

U smislu člana 74. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može odrediti naknadu nematerijalne štete. Međutim, Ustavni sud podsjeća na to da, za razliku od postupka pred redovnim sudovima, naknadu nematerijalne štete određuje u posebnim slučajevima kršenja zagarantiranih ljudskih prava i osnovnih sloboda. S obzirom na odluku u ovom predmetu, te činjenice da je apelant pravno lice i da se sa navodima o nerazumno dugom trajanju predmetnog postupka Ustavnom sudu obratio tek nakon njegovog okončanja, te nije zahtijevao kompenzaciju, Ustavni sud smatra da je utvrđivanje kršenja prava na donošenje odluke u razumnom roku dovoljna satisfakcija za apelanta.

(Odluka Ustavnog sud Bosne i Hercegovine broj AP-5271/18 od 4. juna 2020. godine)

PRAVO NA POŠTOVANJE PRIVATNOG ŽIVOTA, DOMA I PREPISKE I PRAVO NA DJELOTVORAN PRAVNI LIJEK

Nema kršenja prava apelanta iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda jer u konkretnom slučaju osporene odluke koje predstavljaju miješanje u apelantovo navedeno pravo i koje se tiču privremenog oduzimanja apelantovih predmeta i njihovog pretresanja ispunjavaju kriterijume zakonitosti, te neophodnosti u demokratskom društvu, odnosno postizanja srazmjernog odnosa između cilja koji se treba postići i radnji koje su u tom cilju preduzete. Uz to, nije prekršeno pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi pravom iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. ove konvencije, budući da je apelant imao i koristio pravo na žalbu, koju je sud razmotrio i dao razloge zašto je neosnovana.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud, prije svega, naglašava nespornu činjenicu da je apelant lice koje je osumnjičeno za počinjenje krivičnog djela Udruživanje radi činjenja krivičnih djela u sticaju sa produženim krivičnim djelom Zloupotreba položaja ili ovlaštenja. Nadalje, Ustavni sud ukazuje da je osporenom naredbom Kantonalnog suda od 22. avgusta 2018. godine, a potom i osporenim drugostepenim rješenjem tog suda od 5. septembra 2018. godine (kao konačnom odlukom) došlo do miješanja (privremeno oduzimanje i pretresanje apelantovog mobilnog aparata) u apelantovo pravo zaštićeno članom 8. Evropske konvencije. Stoga će Ustavni sud ispitati da li osporene odluke zadovoljavaju kriterij zakonitosti kako u formalnopravnom, tako i u sadržajnom smislu.

Ustavni sud konstatuje da je u formalnopravnom smislu miješanje u konkretnom slučaju prije svega zasnovano na „sudskoj odluci“, odnosno osporenim odlukama, koje su donesene u postupku radi prikupljanja predmeta koji mogu poslužiti kao dokaz u predmetnom krivičnom postupku protiv apelanta i ostalih osumnjičenih. Pri tome, Ustavni sud zapaža da je u postupku donošenja osporenog rješenja od 5. septembra 2018. godine razmotreno i pitanje nadležnosti Kantonalnog suda za donošenje osporene naredbe tog suda (sudije za prethodni postupak) od 2. avgusta 2018. godine. Osim toga, iz osporenog

rješenja Kantonalnog suda nespornim proizilazi da je osporenu naredbu tog suda sudija za prethodni postupak izdao uz pravilnu primjenu odredbe čl. 79. i člana 65. stav (2) Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14). Pri tome, iz obrazloženja osporenih odluka, proizilazi da u konkretnom slučaju nije dovedeno u pitanje postojanje ispunjenosti zakonskog preduslova u smislu člana 65. stav (1) Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH, tj. da ima dovoljno osnova za sumnju da će se kod apelantovih pokretnina (mobilnog/mobilnih aparata) pronaći tragovi krivičnog djela za koje se sumnjiči, odnosno predmeti (uključujući i podatke u elektronskom obliku) važni za postupak.

Kada je u pitanju postojanje osnovane sumnje, Ustavni sud ukazuje da se njeno postojanje ima cijeliti u svakom konkretnom slučaju u vrijeme donošenja naredbi o (privremenom) oduzimanju predmeta i pretresanju, nezavisno od konačnog ishoda krivičnog postupka u vezi sa utvrđenjem apelantove krivičnopravne odgovornosti (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Robathin protiv Austrije*, broj aplikacije 30457/06, presuda od 3. jula 2012. godine, stav 46). Dakle, s obzirom da se radilo o ranoj fazi krivičnog postupka kada su donesene osporene odluke, te imajući u vidu težinu i samu prirodu navedenih krivičnih djela, kao i obimnost radnji koje su provedene s ciljem prikupljanja dokaza o njihovom izvršenju, Ustavni sud prihvata da osporena naredba nije zasnovana na pukim pretpostavkama kako to smatra apelant, nego na činjeničnim okolnostima koje opravdavaju sumnju da je učinjeno navodno krivično djelo povodom kojeg su u konkretnom slučaju donesene osporene odluke.

Dakle, prema mišljenju Ustavnog suda, u slučaju apelanta je postojala vjerovatnoća da će osporenom naredbom ostvariti svrha pretresanja, odnosno da će se njime traženi podaci pronaći. Stoga, Ustavni sud smatra da u okolnostima konkretnog slučaja osporene odluke zadovoljavaju ne samo kriterij karaktera „sudske odluke“, već je ispunjen i uslov njihove utemeljenosti na postojanju osnovane sumnje koja je egzistirala u relevantno vrijeme, tj. vrijeme njihovog donošenja.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-5971/18 od 15. jula 2020. godine)

PRAVO NA SLOBODU IZRAŽAVANJA

Nema kršenja prava na slobodu izražavanja apelanta iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, u situaciji kada su redovni sudovi zaključili da je sporno izražavanje klevetničko jer apelant sporno izražavanje ničim nije potkrijepio pri čemu su redovni sudovi svojim odlukama uspostavili pravičnu ravnotežu između apelantovog prava iz člana 10. ove konvencije i prava tužioca, kao državnog službenika, na zaštitu njegovog ugleda iz člana 8. ove konvencije.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud, prije svega, ističe da se predmetni postupak odnosi na pitanje naknade nematerijalne štete zbog klevete, dakle, nesporno se radi o predmetu građanskopravne prirode, te stoga, apelant uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

U vezi sa prigovorima kojima pokreće pitanje kršenja njegovih procesnih garancija u predmetnom postupku (odlučivanje o apelantovom zahtjevu za odgodu ročišta, vrijeme dostava te odluke apelantu u odnosu na vrijeme kada je glavna rasprava zakazana) Ustavni sud zapaža da je apelant prigovore iznio u žalbi i da je Kantonalni sud u vezi sa prigovorom zaključio da apelantu u konkretnom slučaju nisu bile uskraćene procesne garancije da u postupku učestvuje, naglasivši još da se nezadovoljstvo radom uređujućeg sudije ne može isticati kao žalbeni prigovor. To ukazuje da je Kantonalni sud imao u vidu izneseni prigovor i da ga je ocijenio neutemeljenim. U takvim okolnostima ovaj prigovor apelanta je bez utemeljenja.

U vezi sa ostalim prigovorima Ustavni sud primjećuje da su redovni sudovi proveli parnični postupak u skladu sa Zakonom o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), te utvrdili relevantne činjenice na koje su primijenili Zakon o zaštiti od klevete Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ br. 59/02, 19/03 i 73/05) i Zakon o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, „Službeni list Republike BiH“, br. 2/92, 13/93 i 13/94 i „Službene novine Federacije BiH“, br. 29/03 i 42/11), obrazloživši odluke na način koji ne ostavlja utisak proizvoljnost. Pri tome, Ustavni sud zapaža da su re-

dovni sudovi obrazložili iz kog razloga ne mogu prihvatiti sve dokaze koje je apelant predložio, a iz datog obrazloženja Ustavni sud ne uočava proizvoljnost.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-2663/18 od 26. marta 2020. godine)

PRAVO NA DJELOTVORAN PRAVNI LIJEK U VEZI SA PRAVOM NA PRAVIČNO SUĐENJE

Prekršeno je apelantovo pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi sa pravom na pristup sudu iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. ove konvencije kada je Vrhovni sud odbacio apelantov zahtjev za vanredno preispitivanje analognom primjenom Zakona o parničnom postupku kojim se ograničava pravo stranke da izjavi reviziju, budući da takvo ograničenje nije propisano u Zakonu o upravnim sporovima koji sadrži odredbe o tome ko i kako može izjaviti zahtjev za vanredno preispitivanje, pa je primjena člana 55. Zakona o upravnim sporovima proizvoljna.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud podsjeća da je o istom pravnom pitanju raspravljao u više svojih odluka (vidi, Ustavni sud, Odluke o dopustivosti i meritumu br. AP-284/19 od 15. jula 2020. godine; AP-6522/18 od 20. maja 2020. godine i AP 5055/18 od 15. januara 2020. godine, dostupne na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) u kojima je identične apelacione navode razmotrio sa aspekta povrede prava iz člana 13. Evropske konvencije u vezi sa pravom iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Tako je Ustavni sud u predmetu broj AP 5055/18 naveo sljedeće: “Međutim, za razliku od Zakona o parničnom postupku, Zakona o upravnim sporovima (nije pretrpio bilo kakve izmjene u vezi sa opštim uslovima za izjavljivanje zahtjeva za vanredno preispitivanje (član 41) i, naročito, u njemu nisu propisana bilo kakva ograničenja parnične sposobnosti stranaka za izjavljivanje ovog pravnog lijeka. Stoga, nije jasno zbog čega je Vrhovni sud smatrao da se u takvom slučaju može primijeniti analogija sa odredbama koje se tiču ograničenja parnične

sposobnosti stranaka za izjavljivanje revizije za koju su opšti uslovi drugačiji, odnosno strožiji. Stoga, Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud u konkretnom slučaju proizvoljno primijenio odredbu člana 55. Zakona o upravnim sporovima, budući da je pitanje parnične sposobnosti za izjavljivanje zahtjeva za vanredno preispitivanje eksplicitno propisano u članu 41. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, pa nema mjesta za shodnu primjenu Zakona o parničnom postupku. Imajući u vidu sve izneseno, Ustavni sud smatra da je odbacivanjem apelantovog zahtjeva za vanredno preispitivanje zbog toga što ne ispunjava uslove koji moraju biti ispunjeni prema Zakonu o parničnom postupku za izjavljivanje revizije, i to u situaciji kada Zakon o upravnim sporovima eksplicitno daje pravo „stranci“ da izjavi taj pravni lijek, Vrhovni sud, inače djelotvoran pravni lijek, učinio nedjelotvornim tako što je apelantu proizvoljno onemogućio pristup tom lijeku. Stoga je u konkretnom slučaju prekršeno apelantovo pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije u vezi sa pravom na pristup sudu iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije”.

Dovodeći navedene stavove iz citirane Odluke broj AP-5055/18 od 15. januara 2020. godine u vezu sa okolnostima konkretnog predmeta, Ustavni sud smatra da su oni u cijelosti primjenjivi i u konkretnom slučaju. Slijedom navedenog, imajući u vidu stavove izražene u Odluci broj AP-5055/18 u pogledu navedenog pitanja, te sve okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud je ustanovio da je odbacivanjem apelantovog zahtjeva za vanredno preispitivanje analognom primjenom Zakona o parničnom postupku (“Službene novine Federacije BiH”, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) kojim se ograničava parnična sposobnost stranke da izjavi reviziju, budući da takvo ograničenje nije propisano u Zakonu o upravnim sporovima (“Službene novine Federacije BiH”, broj 9/05) koji sadrži odredbe o tome ko i kako može izjaviti zahtjev za vanredno preispitivanje, Vrhovni sud, inače djelotvoran pravni lijek, učinio nedjelotvornim tako što je apelantu proizvoljno onemogućio pristup tom pravnom lijeku. Stoga je u konkretnom slučaju prekršeno apelantovo pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije u vezi sa pravom na pristup sudu iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-429/19 od 28. oktobra 2020. godine)

PRAVO NA IMOVINU

Nema povrede prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda jer je u okolnostima konkretnog slučaja miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo u skladu sa zakonom, u javnom interesu, pri čemu na apelanta nije stavljen pretjeran teret.

Iz obrazloženja:

Odgovarajući na pitanje da li je miješanje u apelantovu imovinu bilo u skladu sa zakonom i u javnom interesu, Ustavni sud primjećuje da su u pogledu poštovanja uslova iz drugog stava člana 1. Protokola broj 1. osporena rješenja donesena u skladu s relevantnim odredbama Zakona o krivičnom postupku BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17, 42/18, i 65/18) i Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima („Službeni glasnik BiH“ br. 53/09 i 58/13). Naime, Ustavni sud zapaža da je Sud BiH osporene odluke donio u skladu sa zakonskim ovlašćenjem koje proizlazi iz odredbi člana 73. Zakona o krivičnom postupku BiH kojima je jasno propisano: „Sud može u bilo koje vrijeme u toku postupka donijeti na prijedlog tužioca privremenu mjeru oduzimanja imovine koja se ima oduzeti po Krivičnom zakonu BiH, mjeru zaplijene ili drugu neophodnu privremenu mjeru kako bi se sprečilo korištenje, otuđenje ili raspolaganje tom imovinom“.

Pored toga, Ustavni sud ukazuje da odredba člana 27. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima propisuje obavezu domaćem pravosudnom organu da na zahtjev stranih pravosudnih organa, u skladu s domaćim zakonodavstvom, preduzme privremene mjere s ciljem prikupljanja dokaznog materijala i obezbjeđenja već prikupljenih dokaza ili zaštite ugroženih pravnih interesa. Ustavni sud zapaža da je Sud BiH, odlučujući u konkretnom predmetu, primjenu odredbe člana 27. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći, zasnovao na odredbi člana 73. Zakona o krivičnom postupku BiH. Iako Ustavni sud zapaža da navedena odredba propisuje mogućnost donošenja privremene mjere u situaciji kada se postupak vodi pred tim sudom, a u konkretnom slučaju se postupak vodi pred pravosudnim organima Kraljevine Holandije, Ustavni sud uočava da

je intencija Suda BiH bila da zahtjev iz odredbe člana 27. Zakona o međunarodnoj pomoći u krivičnim stvarima, koji se odnosi na propisanost u domaćem zakonodavstvu - veže za navedenu odredbu Zakona o krivičnom postupku BiH. S obzirom na izneseno, Ustavni sud ovakvo obrazloženje Suda BiH ne smatra proizvoljnim i zaključuje da je miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo u skladu sa zakonom i u javnom interesu.

Odgovarajući dalje na pitanje da li je to miješanje bilo proporcionalno legitimnom cilju, Ustavni sud smatra da su osporene odluke, koje su u konkretnom slučaju osnov miješanja u imovinu, proporcionalne cilju i svrsi, te da stoga na apelanta nije stavljen pretjeran teret prvenstveno zbog toga što suštinski ne zadiru u obim korišćenja te imovine (predmetna imovina nije trajno oduzeta), ali je, kako proizlazi iz osporenih rješenja, bilo neophodno da se donese privremena mjera, te privremeno zabrani i onemogući apelantu da imovinu otuđi ili eventualno prenese na treća lica. U tom kontekstu, imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da se privremenom mjerom, koja se isključivo odnosi na zabranu otuđenja predmetne imovine, ne stavlja pretjerani teret na apelanta u poređenju s javnim interesom koji se želi ostvariti (održavanje javnog reda i sprečavanje kriminalnog djelovanja, poštujući princip da niko ne može zadržati imovinsku korist pribavljenu izvršenjem krivičnog djela), čime je postignuta pravična ravnoteža između zahtjeva opšteg interesa zajednice i zahtjeva za zaštitu osnovnih prava pojedinca, te je nesporno da je ovo miješanje u apelantovu imovinu u skladu s principom pravne sigurnosti, odnosno da je ostvarena pravična ravnoteža između apelantovih prava i legitimnog cilja.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-7447/18 od 14. oktobra 2020. godine)